

Ελληνικός
Οργανισμός
Εγκεφαλικών

www.stroke.gr

Διοικητικό Συμβούλιο

Πρόεδρος:
Κωνσταντίνος Βέμμος
Αθήνα
vemmosk@gmail.com

Αντιπρόεδρος :
Κωνσταντίνος Σπέγγος
Αθήνα
kspengos@otenet.gr

Γενικός Γραμματέας:
Γεώργιος Ντάιος
Λάρισα
gntaios@med.uth.gr

Ταμίας :
Ανδρονίκη Πλωμαρίτογλου
Αθήνα
aplomari@otenet.gr

Μέλη :
Χαράλαμπος Μηλιώνης
Ιωάννινα
hmilioni@uoi.gr

Κωνσταντίνος Τάκης
Αθήνα
ktakis@otenet.gr

Απόστολος Χατζητόλιος
Θεσσαλονίκη
axatzito@med.auth.gr

Αθήνα
Μάιος 2017

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Στα πλαίσια της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και ενημέρωσης των φίλων και μελών του Ελληνικού Οργανισμού Εγκεφαλικών, σας αποστέλλουμε το Newsletter του Οργανισμού για το μήνα Μάιο.

Ελπίζουμε να το βρείτε ενδιαφέρον και χρήσιμο.

Με συναδελφικούς χαιρετισμούς.

Εκ μέρους του Ελληνικού Οργανισμού Εγκεφαλικών,

Δημήτριος Σαγρής
Κωνσταντίνος Βέμμος

NEWSLETTER Μαΐου 2017

3rd European Stroke Organization Conference, May 16-19th, Prague

Με επιτυχία ολοκληρώθηκε πρόσφατα το 3^ο Συνέδριο του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Εγκεφαλικών, στην Πράγα. Κατά τη διάρκεια του συνεδρίου ανακοινώθηκαν αποτελέσματα από σημαντικές κλινικές μελέτες, παρουσιάστηκαν νεότερα δεδομένα από το χώρο της παθοφυσιολογίας και της βασικής έρευνας, ενώ τα workshops έδωσαν τη δυνατότητα επαναπροσδιορισμού των καθημερινών κλινικών πρακτικών των ιατρών.

Αξιοσημείωτες ανακοινώσεις από το ESOC 2017 ήταν επιγραμματικά:

- Τα αποτελέσματα της κλινικής μελέτης **DAWN**, η οποία έδειξε ότι η μηχανική θρομβεκτομή σε επιλεγμένους ασθενείς με αγγειακό εγκεφαλικό μεταξύ των 6 και 24 ωρών από την έναρξη των συμπτωμάτων, μείωσε σημαντικά την αναπηρία.
- Τα αποτελέσματα των κλινικών μελετών **CLOSE** και **Gore-REDUCE**, στις οποίες η σύγκλιση του ανοικτού ωοειδούς τρήματος σε νέους ασθενείς με αγγειακό εγκεφαλικό αγνώστου αιτιολογίας, μείωσε σημαντικά την υποτροπή των εγκεφαλικών επεισοδίων
- Η κλινική μελέτη **TEPSI** ανέδειξε θετικά αποτελέσματα όσον αφορά τη χρήση ενδοφλέβιας θρομβόλυσης και σε ασθενείς άνω των 80 ετών
- Η μελέτη **PRASTRO-1**, συγκρίνοντας την πρασουγγρέλη με την κλοπιδογρέλη στη δευτερογενή πρόληψη αγγειακών εγκεφαλικών επεισοδίων, δεν κατάφερε να επιτύχει το στόχο της μη-κατωτερότητας της πρασουγγρέλης, αν και τα δύο φάρμακα δεν εμφάνιζαν στατιστικά σημαντικές διαφορές σε όλα τα αποτελέσματα.
- Η μελέτη **NOR-TEST** δεν ανέδειξε διαφορά μεταξύ της αλτεπλάσης (μοναδικός εγκεκριμένος θρομβολυτικός παράγων) και της τενεκτεπλάσης, όσον αφορά την αναπηρία μετά το εγκεφαλικό.
- Η μελέτη **ASTER** δεν έδειξε σημαντική διαφορά μεταξύ της μηχανικής αναρρόφησης και της χρήσης του stent-retriever για την θρομβεκτομή στην οξεία φάση του αγγειακού εγκεφαλικού.

Αρκετά μέλη του Ελληνικού Οργανισμού Εγκεφαλικών συμμετείχαν ενεργά στο ESOC2017 με προσκεκλημένες ομιλίες και παρουσιάσεις μελετών. Ενδεικτικά:

- Ο Γ. Ανδρικόπουλος ανέπτυξε το θέμα «*Stroke from cardiovascular procedures*» στο workshop «*Iatrogenic Strokes*».
- Ο Χ. Μηλιώνης ανέπτυξε το θέμα «*Vertebral and intracranial stenosis: aggressive medical management*» στο workshop «*Stroke prevention, με τίτλο παρουσίασης*».
- Η Α. Μίχου ανέπτυξε το θέμα «*Stroke-related dysphagia-anything to learn from pathophysiology?*»

- Ο Γ. Ντάιος ανέπτυξε το θέμα «*Cholesterol: how low should we go, and how?*» στο session «Secondary stroke prevention».
- Ο Α. Χαριδήμου ανέπτυξε το θέμα «*Cardiovascular disease prevention in patients with cerebral amyloid angiopathy*» στο session «Secondary stroke prevention».
- Αποτελέσματα μελετών και μετα-αναλύσεων παρουσιάστηκαν από άλλα μέλη του Οργανισμού όπως η Ε. Κορομπόκη, ο Β. Παπαβασιλείου και ο Δ. Σαγρής.

Τέλος, κατά τη διάρκεια του συνεδρίου ανακοινώθηκε ότι ο Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού μας Γ. Ντάιος εξελέγη μετά από εκλογές ως μέλος της Executive Committee του European Stroke Organization.

Περισσότερες πληροφορίες για το ESOC 2017 μπορείτε να βρείτε [εδώ](#).

Το επόμενο ESOC θα λάβει χώρα στις 16-18 Μαΐου στο Gothenburg της Σουηδίας.

26th European Stroke Conference, May 24-26th, Berlin

Μεταξύ 24 και 26 Μαΐου πραγματοποιήθηκε το 26th European Stroke Conference στο Βερολίνο. Η καθιέρωση της μηχανικής θρομβεκτομής στην αντιμετώπιση οξέων ισχαιμικών ΑΕΕ, η νευροχειρουργική αντιμετώπιση ανευρυσμάτων και λοιπών αγγειακών δυσπλασιών, καθώς επίσης και η εφαρμογή προηγμένων τεχνολογικών μέσων στο πλαίσιο της αποκατάστασης αποτέλεσαν μερικά από τα σημαντικότερα θέματα. Το επιστημονικό πρόγραμμα περιελάμβανε 5 keynote lectures, 15 συμπόσια, 3 workshops και 4 Stroke News Sessions. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα περιλάμβανε 10 teaching courses και 2 hands-on courses.

Το επόμενο ESC θα διοργανωθεί την άνοιξη του 2018 στην Αθήνα.

Συστάσεις για την αντιθρομβωτική αγωγή σε ασθενείς με ισχαιμικό εγκεφαλικό επεισόδιο- ένας κλινικός οδηγός από τον Ελληνικό Οργανισμό Εγκεφαλικών και το Ινστιτούτο Μελέτης και Εκπαίδευσης στη Θρόμβωση και την Αντιθρομβωτική αγωγή

Ο Ελληνικός Οργανισμός Εγκεφαλικών και το Ινστιτούτο Μελέτης και Εκπαίδευσης στη Θρόμβωση και την Αντιθρομβωτική αγωγή (ΙΜΕΘΑ) δημοσίευσαν τις από κοινού συστάσεις τους για την αντιθρομβωτική αγωγή σε ασθενείς με ισχαιμικό εγκεφαλικό επεισόδιο. Οι συστάσεις δημοσιεύθηκαν σε παράλληλη έκδοση στο [Hellenic Journal of Atherosclerosis](#), στο [Heart Vessels & Brain](#), στην [Ελληνική Καρδιολογική Επιθεώρηση](#) και στο Hellenic Journal of Medicine.

Newsletter του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Εγκεφαλικών (ESO)

Ο Ελληνικός Οργανισμός Εγκεφαλικών στα πλαίσια της συνεχούς συνεργασίας με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Εγκεφαλικών (ESO) και με στόχο τη συνεχή ενημέρωση των μελών του φιλοξενεί στην μηνιαία ενημέρωση των μελών του το newsletter του ESO. Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στην επίσημη ιστοσελίδα του οργανισμού. <http://eso-stroke.org/newsletter/>

Τα μέλη του HSO, τα οποία θα επιθυμούν να εγγραφούν ως μέλη στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Εγκεφαλικών (ESO), δικαιούνται μείωσης της τιμής εγγραφής κατά 50 ευρώ, με το συνολικό κόστος να ανέρχεται στα 50 ευρώ ετησίως.

21st Summer School of the European Stroke Organization

Το Θερινό Σχολείο Αγγειακών Εγκεφαλικών Επεισοδίων του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Εγκεφαλικών θα διεξαχθεί για πρώτη φορά στην Ελλάδα με την συνεργασία του Οργανισμού μας. Στις 11-15 Σεπτεμβρίου 2017, 40-50 ιατροί από όλη την Ευρώπη με ενδιαφέρον για τα εγκεφαλικά επεισόδια θα εκπαιδευτούν στην αντιμετώπιση και πρόληψη των αγγειακών εγκεφαλικών επεισοδίων. Οι συμμετέχοντες έχουν ήδη επιλεγεί και ενημερωθεί και το προκαταρκτικό επιστημονικό πρόγραμμα του Σχολείου ανακοινώθηκε πρόσφατα. Μείνετε συντονισμένοι στην [επίσημη ιστοσελίδα](#) του Σχολείου για περισσότερες πληροφορίες.

Εκδηλώσεις και συνέδρια φορέων με τη συμμετοχή του Ελληνικού Οργανισμού Εγκεφαλικών

- 23rd Summer School of the European Stroke Organization, September 10-15, 2017, Larissa/Olympus, www.eso-stroke.org
- Φθινοπωρινές Ημέρες Παθολογίας: "Αγγειακά Εγκεφαλικά Επεισόδια", 15-16 Σεπτεμβρίου 2017, Λεπτοκαρυά Πιερίας, <http://www.med.uth.gr/internalmedicine>
- 5^ο Πανελλήνιο Συνέδριο ΙΜΕΘΑ (Ινστιτούτο Μελέτης και Εκπαίδευσης στη Θρόμβωση και την Αντιθρομβωτική Αγωγή), 21-23 Σεπτεμβρίου 2017, ΑΙΓΛΗ ΖΑΠΠΕΙΟΥ, Αθήνα, <http://www.imetha.gr/>

Προσεχή συνέδρια/εκδηλώσεις/επιστημονικές συναντήσεις

- 10^ο Θερινό Σχολείο της Ελληνικής Εταιρείας Αθηροσκλήρωσης, 29 Ιουνίου - 1 Ιουλίου 2017, Αθήνα
[Θερινό Σχολείο Αθηροσκλήρωσης](#)
- 23rd Summer School of the European Stroke Organization, September 10-15, 2017, Larissa/Olympus, www.eso-stroke.org και <http://www.conferre.gr/congress/eso2017/>
- Φθινοπωρινές Ημέρες Παθολογίας: "Αγγειακά Εγκεφαλικά Επεισόδια", 15-16 Σεπτεμβρίου 2017, Λεπτοκαρυά Πιερίας, <http://www.med.uth.gr/internalmedicine>
- 5^ο Πανελλήνιο Συνέδριο ΙΜΕΘΑ 21-23 Σεπτεμβρίου 2017, Αθήνα
<http://www.imetha.gr/>

- 7^ο Συμπόσιο των Ομάδων Εργασίας της Ελληνικής Εταιρίας Αθηροσκλήρωσης, 01-02 Δεκεμβρίου 2017, Αθήνα, [Ελληνική Εταιρεία Αθηροσκλήρωσης](#)

Τρέχουσα βιβλιογραφία

Ασθενείς με προηγούμενο ισχαιμικό εγκεφαλικό και κολπική μαρμαρυγή, οι οποίοι ελάμβαναν αγωγή με NOACs, εμφάνιζαν στατιστικά σημαντική μείωση στην εμφάνιση νέου ισχαιμικού εγκεφαλικού επεισοδίου ή συστηματική εμβολής, αιμορραγικού εγκεφαλικού επεισοδίου και εγκεφαλικής αιμορραγίας, σε σχέση με τους ασθενείς που ελάμβαναν ανταγωνιστή της βιταμίνης Κ. Συστηματική ανασκόπηση και μετα-ανάλυση της μέχρι τώρα βιβλιογραφίας.

Τέσσερις μεγάλες τυχαιοποιημένες κλινικές μελέτες έδειξαν ότι κάθε ένας εκ των NOACs (νταμπιγκατράνη, ριβαροξαμπάνη, απιξαμπάνη και εντοξαμπάνη) ήταν τουλάχιστον μη κατώτερος από την βαρφαρίνη, όσον αφορά τη δευτερογενή πρόληψη αγγειακών εγκεφαλικών και εγκεφαλικών αιμορραγιών σε ασθενείς με κολπική μαρμαρυγή. Σε μετα-ανάλυση των παραπάνω μελετών φάνηκε ότι οι ασθενείς κολπική μαρμαρυγή και προηγούμενο εγκεφαλικό επεισόδιο, εμφάνιζαν στατιστικά σημαντική μείωση του κινδύνου νέου εγκεφαλικού, εγκεφαλικού ή συστηματικής εμβολής και ενδοκράνιας αιμορραγίας.

Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε [εδώ](#).

Η ημικρανία σε ασθενείς με ισχαιμικό αγγειακό εγκεφαλικό δεν σχετίζεται με αθηρωμάτωση των μεγάλων αγγείων του εγκεφάλου.

Σε ασθενείς με προηγούμενο αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο και ιστορικό ημικρανίας μελετήθηκε ο βαθμός αθηρωμάτωσης εξω- και ενδοκράνιων μεγάλων αγγείων. Στους ασθενείς με ισχαιμικό εγκεφαλικό επεισόδιο και ημικρανία, δεν παρατηρήθηκε στατιστικά σημαντική συσχέτιση της ημικρανίας των ασθενών αυτών με την ύπαρξη ή τον βαθμό της αθηρωμάτωσης των ενδο- ή εξωκράνιων αγγείων του εγκεφάλου.

Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε [εδώ](#).

Η εντατική και ταχεία έναρξη στοχευμένης γνωσιακής-γλωσσολογικής λογοθεραπείας δύο εβδομάδες μετά από οξύ ισχαιμικό εγκεφαλικό επεισόδιο συνοδευόμενο από αφασία, δεν σχετίστηκε με καλύτερα αποτελέσματα σε σχέση με τη συνήθη λογοθεραπεία. Τυχαιοποιημένη κλινική μελέτη Rotterdam Aphasia Therapy Study-3

Ασθενείς με ισχαιμικό εγκεφαλικό επεισόδιο συνοδευόμενο από αφασία τυχαιοποιήθηκαν στην συνήθη προσέγγιση (έναρξη λογοθεραπείας 3-6 εβδομάδες μετά το εγκεφαλικό) ή σε εντατική έναρξη στοχευμένης γνωσιακής-γλωσσολογικής λογοθεραπείας 2 εβδομάδες μετά το εγκεφαλικό. Δεν διαπιστώθηκε διαφορά μεταξύ των δύο ομάδων.

Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε [εδώ](#).

Κατευθυντήριες οδηγίες του ESO για την αντιμετώπιση των επιληπτικών κρίσεων μετά από ισχαιμικό εγκεφαλικό επεισόδιο.

Πρόσφατα ο European Stroke Organization δημοσίευσε τις κατευθυντήριες οδηγίες του για την αντιμετώπιση των επιληπτικών κρίσεων μετά από ισχαιμικό εγκεφαλικό επεισόδιο.

Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε [εδώ](#).

Η εξαρτώμενη από την υπεργλυκαιμία φλεγμονή και ενεργοποίηση του πηκτικού μηχανισμού, στην οξεία φάση του ισχαιμικού εγκεφαλικού, σχετίζεται με την επιδείνωση της εγκεφαλικής ισχαιμίας και την εμφάνιση αιμορραγικής μετατροπής.

Η παρατεταμένη υπεργλυκαιμία σε αρουραίους, στους οποίους πραγματοποιήθηκε παροδική απόφραξη της μέσης εγκεφαλικής αρτηρίας φάνηκε να σχετίζεται με τη μικροαγγειακή ενεργοποίηση πηκτικών μηχανισμών δια μέσω φλεγμονωδών μηχανισμών, κάτι που είχε ως αποτέλεσμα τη διαταραχή του αιματοεγκεφαλικού φραγμού, την επιδείνωση της εγκεφαλικής ισχαιμίας και την αυξημένη πιθανότητα εμφάνισης αιμορραγικής μετατροπής σε σχέση με τους νορμογλυκαιμικούς αρουραίους. Η ανωτέρω μελέτη διαλευκάνει πιθανά τους μηχανισμούς, με τους οποίους η υπεργλυκαιμία στο οξύ ισχαιμικό εγκεφαλικό σχετίζεται με δυσμενή πρόγνωση του ασθενή.

Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε [εδώ](#).